



## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||  
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In  
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitur Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue  
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque  
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

**Puente, Luis de la**

**Coloniæ Agrippinæ, 1629**

§. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

& iam ab antiquitate comprobata, & recepta; aut talia, quæ bona rati-  
 cinatione ab eisdem deducantur, nec eis aduersentur: modus tamen po-  
 test esse nouus, in ratione scilicet pulchrè proponendi, in feruore spi-  
 ritus & eloquentia Christiana: cum in modum quo Dauid exhortatur  
 vt m. *canticus Domino canticum nouum.*

## §. II.

VENIAMVS nunc ad præcipuum scopum, in quem respexit Chri-  
 stus Dominus noster, cum dixit *scribam dictum proferre de thesauro*  
*suo noua & vetera:* vt scilicet intelligat, debere se habere copiosam doctri-  
 nam ad utilitatem omnium, & suam prudentiam ostendere in proponendo  
 unicuique quod magis ei cõuenit, iuxta eius necessitatē, capacitatē, & qua-  
 litatē graduumque persone: eū in modū, quo in cõuiujs varia fercula pro-  
 ponuntur, vt quisque sumat cibos suo palato magis conformes. Ac prop-  
 terea dixit sponsa: *a omnia poma, noua & vetera, dilecte mi, seruaui tibi:* vt sci-  
 licet omnes fructus recentes, & antiquos distribuerem inter fideles ad  
 gloriam ipsius domini, qui eos mihi dedit. In hac distributione obseruā-  
 dum est, quod, vt ait S. Clemens Papa, non quælibet doctrina præpo-  
 nenda sit vulgò, nec proferenda sint ex thesauro omnia simul. Eorum  
 enim multitudo, ac celsitudo aliquorum posset obruere discipulos &  
 auditores, nisi accommodentur eorum capacitati. Ac propterea S. Iob  
 de Deo D. N. dixit: *b qui ligat aquas in nubibus suis vt non erumpant pariter*  
*leorsum.* Nubes ait S. Gregorius esse Prædicatores & Magistros, in qui-  
 bus continentur aquæ sapientiæ: de quibus dixit Salomon: *c aqua profun-*  
*da verba ex ore viri: & torrens redundans fons sapientiæ.* Huiusmodi igitur a-  
 quæ ligatæ sunt in his nubibus, ne pariter, & omnes simul erumpāt; nec  
 omnem scientiam, quam habent, simul effundant: ne eius immensitas  
 aliquos debiles submerget, sed *f super eos stillando eloquium* (vt dixit Iob)  
 vt paulatim fluens, fructum adferat, si eorum imbecillitati fuerit propor-  
 tionata. Idem etiam dixit Apostolus: *g non potui vobis loqui quasi spiritua-*  
*libus, sed quasi carnalibus. Tanquam paruulus in Christo lac vobis potum dedi, non*  
*escaam: nondum enim poterat u comedere.* Quemadmodum igitur infantibus  
 lac datur, adultis verò panis, etiam cum crusta: ita alia doctrina tra-  
 denda est plebi rudi, aut in virtute Tyroni; & alia hominibus acutio-  
 ris ingenij, aut qui magis in virtute profecerunt. Sicut *h in mensa templi*  
*ponebantur vasa diuersa in varios vsus, phiale, cyathi, & similia; quædam ma-*  
*gna, quædam parua: ita (ait idem S. Gregorius) diuersi debent esse mo-*  
*di prædicationis, accommo dādo mensuram aliam paruis, aliam magnis.*  
 Qui enim proponit res excedentes capacitatem auditorum, ostendit se  
 proprium potius honorem quærere, quàm animarum utilitatem: & de-  
 ficit in prudentia, quam habere debet fidelis rerum Dei dispensator. Vt

m Psal. 95. 1.

a Cant. 7. 12.

Epist. 3. S.  
 Gregorius 2  
 P. Pastoral.  
 c. 4.  
 b Iob 26. 8.  
 lib. 17. Mo-  
 ral. c. 14.  
 c Proverb.  
 18. 4.

f Iob 29. 22.  
 g 1. Corint.  
 3. 1.

h Exodi  
 7. 16

lib. 3. Moral  
 c. 1.

i Luc. 12. 41  
S Greg: p  
Pastor c 5.  
Ep. 2 c. 4.  
i 1. Corint  
2. 5.  
k Isaiæ 28. 9  
Hebra 5. 12

2

I Matt' 9. 17

m Luc. 5. 39

3

n Ioan 16  
12.

enim ipse Saluator dixit: i fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, dat unicuique in tempore triticum mensuram: hoc est mensuram doctrinae cuius est capax; & quidem ita in tempore, ut sit et utilis: paruis mensuram paruam, ne nimium onerentur; maioribus maiorem, ne esuriant si minus datur. Propterea enim dixit Apostolus: i sapientiam loquimur inter perfectos: arcana scilicet sapientiae Diuinæ proponimus ijs, qui iam profecerunt, & sunt eius capaces: eo quod k sint ablactati à lacte, & auulsi ab vberibus: ac propterea non sit illis necessaria. suaui & mollis doctrina, sicut infantibus ob suam imperfectionem est necessaria.

Hoc melius explicauit idem Dominus, cum interrogatus: cur non curaret ut ipsius discipuli ieiunarent sicut ieiunabant discipuli S. Ioannis Baptistæ: nam utens eadem similitudine nouarum & veterum rerum, respondit duabus allatis rationibus: prima fuit: *quia Nemo, inquit, mittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus; tollit enim plenitudinem quam adiecit rat vestimento, & peior scissura fit. Nec mittunt vinum nouum in vres veteres, alioquin rumpuntur vres, & vinum effunditur. Sed vinum nouum in vres novos mittunt, & ambo conseruantur.* Ita etiam noua legis Evangelica consilia, quæ magno spiritus feruore feruent, non sunt statim proponenda imbecillibus non habentibus humeros ad tantum onus portandum; alioquin proijcient illud in terram, & despondebunt animam, tantumque concipient horrorem, ut amplius suscipere nolint. Quare magis est prudentiæ, doctrinæ vinum accommodare ingenio personarum illarum suscepturæ: ita ut debili non proponantur magni rigores, & seueritates, nec exactæ perfectiones, donec sensim crescat, & robustior euadat. Secunda ratio, quam Christus Dominus attulit, fuit: *in nemo bibeat vinum vetus, statim vult nouum; dicit enim vetus melius est.* In eundem modum qui mores habet in aliquo modo vitæ imperfecto inueteratos: non statim suadendum ei est, ut eos deponat, & alios induat magnæ perfectionis: repugnabit enim talia suadenti; dicitque melius sibi esse antiquos suos mores retinere. Quare magna prudentiæ est, tempori aliquid tribuere hominisque imbecillitati cedere: donec tantum concipiat calorem, ut nouum Evangelicorum conciliorum vinum digerere possit.

SIMILEM huic prudentiam ostendit Christus Dominus in doctrina quam suis Apostolis tradebat: quibus nocte ipsius passionem precedente, dixit: *n adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare e modo; cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Hoc enim dicere voluit: quamuis vobis prædicauerim, multamque doctrinam, valde utilem docuerim: multa tamen alia super sunt, quæ vobis ego non dico modo: quia nunc non estis capaces; donec veniens spiritus sanctus vos præpararet, & ipsemet vos docebit, quicquid ad ve-

firi illi

stus perfectionem pertinet. Est verò merito perpendendum, quod paulò ante eisdem dixerat: *o iam non dicam vos seruos, sed amicos: quia omnia quacunq; audiui à Patre meo, nota feci vobis.* nunc autem eis dicit: se habere adhuc multa illis dicenda. & Spiritum sanctum ea dicturum: vt ex hoc intelligatur (vt Sanctus Chrysostomus explicat) Prædicatorem & Magistrum non deesse officio suo, cum nò dicit omnia, quæ ipse nouit, modo ea dicat, quæ discipulos & auditores scire oportet; & in diuersis temporibus potest eis diuersa dicere, vt impleat capacitatem, quam runc habent. Et ita Seruator noster suum ostendit amorem, cum Apostolis in schola sua Tyronibus omnia dixit, quæ à Patre suo audiuerat, non quidem omnia, nullo excepto; sed omnia quæ illo tempore eos nosse expediebat: & postea Spiritus sanctus eosdem docuit reliqua omnia, quæ eos scire opuserat: vt perfecti Magistri euaderent, quæ plura erant illis, quæ Christus eis dixerat. In qua re ait Sanctus Gregorius Nazianzenus: & illis & cæteris Magistris normam proposuit, quam tenere deberent in ijs, quæ docturi erant. *Vides illuminationes paulatim affulgentes, Theologiaq; ordinem quem nobis tenere præstiterit, vt nec repete atq; confestim omnia in lucem efferamus, neque in finem vsque occultemus: illud enim inconsultum, hoc impium: illud alienos offendere, atque vulnerare queat; hoc nostros à nobis alienare.* Eandem regulam proponit Origenes, dicens: *Non in inity's statim discipulis de profundis, & secretioribus tradendum est Sacramentis: sed morum correctio, disciplina emendatio, religiosa conuersationis & simplicis fidei prima eiu elementa traduntur.* Hæc hi Doctores dicunt, damnantes eos, qui, extrema tenent, siue prædicando semper res valde subtiles, etiam si auditorium capax non sit, prætermissa interim vsitata doctrina, quæ spectat ad morum reformationem; aut hanc communem tritamq; semper proponendo, nec suis temporibus subtiliorem & excellentiorem adferendo, etiam cum auditores eius sunt capaces.

DEBET etiam prudens prædicator proferre *noua & vetera*, accommodata temporibus, in quibus concionem suam habet: nam in diebus solenniioribus ac festiuis Christi D. N. eiusq; Sanctorum, instituere debet conuinium præcipuè ex rebus nouis, quæ prouocant ad gaudium, amorem, fiduciam, & spiritualem aspirationem, addendo aliquid de veteri, vt magis emineat excellentia nouorum. tempore autem pœnitentiæ & planctus plura debet vetera proferre, qualia sunt nouissima, quæ excitant Dei timorem, & ad vitæ emendationem impellunt: Eum in modum, quo Ecclesia initio Aduentus proponit vniuersale iudicium; & in ipso Quadragesimæ ingressu apponit cineres, & mortis memoriam excitat. Et postea sensim inserit aliquid noui, magisq; suaue. Debet igitur in hoc imitari naturalem sapientiam quam Deus Gallo indidit: qui, vt supra in fi-

o Ioan. 15.  
14.Homil. 78.  
in Ioan. 15.  
Euthym.Oratione 5.  
Theolog.Homil. 5. in  
Iud.p Iob 39. 36.  
lib. 30. Mor.  
c. 43. P. Pa  
storal. c. 5.

nuauimus est symbolum Prædicatorum: nam (vt Sanctus Gregorius pendit) media nocte, cum somnus est profundissimus, cantat, rauca sed prolixiori voce; circa tempus tamen matutinū cantat subtiliori ac molliori. Ira Prædicator cum sermonem habet ad plebem dormitantem, & in suis peccatis induratam, debet in initio horrenda ac tremenda proponere de morte, iudicio, & inferno, alijsque supplicijs à iustitia diuina prouenientibus: vt huiusmodi minarum tonitru eos excitet. Quando autem plus lucis acquirunt, & ad virtutem propius accedunt: proponere illis debet res iucundiores, ac suauiores, de virtutum pulchritudine, diuinis beneficijs, ac præmijs æternis: vt sic eius sermo conuertatur in amorem, & conuersio sit solidior, virtus que ipsa profectior.

§ IN EVM finem edidit Sanctus Gregorius tertiam Partem sui Pastoralis, in qua allegat Nazianzenum, cum quo sese conformans, ait: *pro qualitate audientium formari debet sermo doctorum: vt & sua singulis congruant, & tamen à communis adificationis arte nunquam recedat*: nam, quod aliquibus prodest, potest alijs nocere; & medicamentum, quod aliquos morbos reparat, erit pro alijs noxium & venenū. Cuius rei praxim vt tradat, proponit triginta sex documenta diuersis statibus & hominum generibus accommodata. Et tandem concludit, quod cum ad idem auditorum conuenire soleant homines diuersorum ingeniorum, varijsque vitijs ita laborantes, vt quod contra vnum vitium dicitur, soleat detrimentum adferre altero vitio laboranti: oportet rationes, quæ a dferuntur, ita moderari, vt damnum illud perueniatur, & euietur. Ita auaritia reprehendendo: vt prodigus non capiat inde occasionē pergenđi in sua prodigalitate; & ne, volens extremum vnum vitare, incidat in cōtrarium. Hoc autem fiet, si aliquid semper dixerit contravtrūque etiam si ex infortunio de altero tantum agatur. Verbū Dei, inquit; more gladij bicipitis incidetis. vtraque parte: vt sic superbis prædicetur humilitas, vt tamen timidus non augeatur metus; sic timidus infundatur auctoritas, vt tamen non crescat superbis effrenatio; sic otiosis ac torpentibus prædicetur sollicitudo boni operis, vt tamē inquietis immoderate licentia non augeatur actio; sic inquietis imponatur modus, vt tamen otiosis non fiat torpor securus; sic impatientibus extinguitur ira, vt tamē remissis ac lenibus non crescat negligentia; sic lenes accendantur ad zelū, vt tamen iracundis non addatur incendium; sic tenacibus infundatur tribuendi largitas, vt tamen prodigis effusionis frænæ minime laxentur; sic prodigis prædicetur parcitas, vt tamen tenacibus periturarum rerum custodia non augeatur; sic incontinentibus laudetur coniugium, vt tamen iam continentes non reuocentur ad luxum; sic continentibus laudetur virginitas corporis, vt tamen

P: 3. Pastor  
c. 3.

In coniugibus despecta non fiat fecunditas carnis; sic laudanda sunt bona summa, ne despiciantur vltima; sic nutrienda sunt vltima, ne dum sufficere creduntur, nequaquam tendatur ad summa. Et quoniam idem homo diuersis temporibus à vitijs oppugnatur contrarijs, ab vno quidem ob eius corruptam constitutionem, & naturalē aliquem humorem; altero verò propter occasiones, quæ incitant ad peccatum: necesse est etiam eadem discretione ita remedium applicare: vt vitium vnum curetur, alterum non augeatur. Hoc intendit Spiritus sanctus cum ait: *custodite & facite, quæ præcepit Dominus Deus vobis: non declinabis, neque ad dextram neque ad sinistram, vt in extrema vitiosa incidatis.* Et qui absque fræno declinat ad dextram, tali cautela se retrahat ad medium, vt non perueniat vsque ad extremum manus sinistrae: declarando ei, cum quo loquitur, magis ad viuum pericula viæ, in qua pergit insinuando autem pericula extremi contrarij: vt sic à via illa desistens, & retrocedens, in ipso hæreat medio.

(:.)



d Dent. 5.  
32